

Uttalelse om god bokføringskikk GBS 17

Vedtatt 22. april 2015

Tidspunkt for dagsoppgjør for serveringssteder

Spørsmål

Er kravet til at summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter skal skrives ut eller lagres ved dagens slutt til hinder for at dagsoppgjør (opptelling og avstemming av kontanter og eventuelt varer) kan skje påfølgende virkedag?

Bakgrunnen for spørsmålet er et serveringssted som i et integrert kassasystem gjennomfører dagsoppgjør påfølgende virkedag, hvor vare- og kontantbeholdning avstemmes mot løpende registreringer i kassasystemet, og eventuelle korreksjoner dokumenteres.

Lov og forskrift

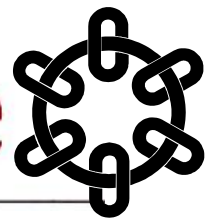
Bokføringsforskriften § 5-3-3 krever daglig utarbeidelse av daterte, nummererte summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter over opplysninger som er registrert på kassaapparat, terminal eller likeverdig system (kassasystemet). Dette kan skje enten ved at opplysningene lagres i systemet, slik at rapportene til enhver tid kan skrives ut, eller ved at rapportene skrives ut ved daglig opptelling av kassabeholdning. Klokkeslett for utkjøring fra kassaapparat skal fremgå av rapportene. Dokumentasjon av kontantsalg sammenholdt med daglig opptelling av kassabeholdning skal dateres og det skal fremgå hvem som har foretatt opptelling av kassabeholdningen. Eventuelle differanser skal forklares.

Det skal etter bokføringsforskriften § 5-3-4 foreligge en lettfattelig beskrivelse av kassasystemets oppbygging og funksjoner.

For serveringsteder som definert i bokføringsforskriften § 8-5-1 stiller § 8-5-3 annet ledd i tillegg krav om at daterte, nummererte summeringsstrimler eller tilsvarende rapporter som omtalt i § 5-3-3 skal skrives ut eller lagres i systemet ved dagens slutt.

Vurdering

Kravet i bokføringsforskriften § 8-5-3 annet ledd om utskrift eller lagring ved dagens slutt retter seg mot summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter, jf. § 5-3-3 første ledd. Kravet skal sikre at muligheter for etterfølgende manipulasjon av registrert omsetning avskjæres på en effektiv måte. Det følger av dette at kravet til utskrift eller lagring i systemet ved dagens slutt ikke gjelder dagsoppgjøret (opptelling og avstemming) etter § 5-3-3 annet ledd. Det betyr at det ikke er krav om et fullt dagsoppgjør ved dagens slutt, så lenge summeringsstrimmel (z-rapport) eller tilsvarende rapport er skrevet ut eller lagret i systemet. Lagring i kassasystemet krever tilfredsstillende sikring av dataene mot endring, tap eller ødeleggelse.

At dagsoppgjøret (opptelling og avstemming) skjer påfølgende virkedag, herunder at det i den forbindelse dokumenteres korreksjoner ved identifikasjon av telleavvik i kontantbeholdning og varelager, vil ikke representere brudd på bokføringsregelverket. Det forutsettes at de låste dataene som ligger til grunn for summeringsstrimmelen (z-rapporten) ikke påvirkes av slike korreksjoner.

Kravet til at klokkeslett for utkjøring av summeringsstrimmel (z-rapport) eller tilsvarende rapporter fra kassasystemet skal fremgå er selvforklarende i de tilfeller hvor summeringsstrimmelen (z-rapporten) faktisk tas ut fra kassasystemet på papir eller som ferdig rapportfil ved dagens slutt. Ved elektronisk lagring av dataene i kassasystemet, hvor summeringsstrimmelen (z-rapporten) ikke tas ut ved dagens slutt, er meningen med bestemmelsen ikke like tydelig. Tidspunktet for en eventuell senere utskrift har liten kontrollverdi, og det må derfor legges til grunn at tidspunktet for låsing av dataene ved dagens slutt må fremgå av rapportene. Det må likevel være slik at begrepsbruken ikke er avgjørende. Dersom klokkeslett for stenging av kassen, ”utmelding” eller lignende fremgår, må dette være dekkende såfremt det fremgår av systembeskrivelsen etter bokføringsforskriften § 5-3-4 at dataene låses på dette tidspunktet.

Et annet spørsmål er om det er et krav at summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter skal kunne skrives ut umiddelbart etter at kassen stenges, eller om det er akseptabelt at utskrift først kan skje etter gjennomføring av dagsoppgjør (opptelling og avstemming) på et senere tidspunkt. Kontrollhensyn tilsier at det bør være mulig å kontrollere summeringsstrimmelen (z-rapporten) umiddelbart etter stenging av kassen. Det må således være et krav at summeringsstrimmel (z-rapport) eller tilsvarende rapporter må kunne skrives ut umiddelbart på serveringsstedet. Mulighet for utskrift i ettertid, eller på et annet fysisk sted, er alene ikke tilstrekkelig.

Konklusjon

Det anses ikke å være i strid med bokføringsregelverket at dagsoppgjør for serveringssteder (opptelling og avstemming av kontanter og eventuelt varer) skjer påfølgende virkedag, herunder at det i den forbindelse dokumenteres korreksjoner ved identifikasjon av telleavvik i kontantbeholdning og varelager. Det forutsettes at korreksjonene ikke påvirker innholdet i summeringsstrimmelen (z-rapporten).

Dersom summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter lagres i kassasystemet, og ikke skrives ut ved dagens slutt, må data i kassasystemet som grunnlag for rapportene låses på tidspunktet for stenging av kassen. Rapportene må umiddelbart kunne skrives ut fra kassasystemet på serveringsstedet. Klokkeslett for stenging av kassen må fremgå av rapportene.